

illa considerat diversitatem materię auri, & argenti, ista vero numerum. Ex eadem ratione in consideratione Physicę differunt circulus aureus, & ferreus, non vero in consideratione Mathematicę; quia hæc considerat tantum figuram: & e contra in consideratione Mathematicę differunt cubus aureus, & globus aureus, non vero in consideratione Physicę; quia hæc tantum considerat metallum.

ARTICULUS VII.

Solvuntur Objectiones.

619. **O**bjic. 1. Melius dicitur, illa differre specie, quę differunt in prædicato nobilissimo: ergo debet hic conceptus differentię specificę assignari. prob. ant. prædicatum differentiale est prædicatum determinativum, & quasi forma: prædicatum genericum est determinabile, & quasi materia: sed prædicatum determinativum est nobilius prædicato determinabili, & forma est nobilior materia: ergo prædicatum differentiale est nobilius prædicato generico, adeoque ex essentialibus nobilissimum.

Hunc conceptum dicunt defendere S. Bonaventura in 2. disp. 9. art. 1. quæst. 1. & Pallavicinus in assert. Theolog. sed de neutro id sat certum est: certe Seraphicus Doctor unitatem speciei in omnibus Angelis non probat ex sola unitate intellectus Deiformis, tanquam optimi prædicati Angelorum, sed ex aliis etiam paritatibus: imo in corpore probat eam unitatem specificam ex sola auctoritate S. Dionysii. Pallavicinus autem in sua Logica manuscripta videtur amplecti sententiam Cardinalis de Lugo, de qua paulo post num. 623. & alias hic conceptus habet contra se communem auctoritatem.

620. Resp. neg. ant. ad prob. dist. min. prædicatum determinativum est nobilius prædicato determinabili, & forma est nobilior materia, seu subjecto, semper simpliciter. neg. min. aliquoties quidem simpliciter, sæpe tamen tantum secundum quid. conc. min. & neg. conseq. Aliquando quidem, e. g. in homine, prædicatum differentiale rationale est nobilius, quam prædicatum genericum animal: at hoc

hoc non semper contingit, ut patebit ex infra dicendis; unde differentia specifica non potest universaliter statui in diversitate circa prædicatum nobilissimum.

621. Certe S. Thomas 1. p. 9. q. 50. a. 4. ad 1. ait, hac ratione omnia animalia rationalia fore ejusdem speciei; cum in eis non sit perfectior forma, quam anima sensibilis: adeoque supponit prædicatum sensitivum ut sic, in quo animalia conveniunt, esse perfectius, quam prædicatum rugibile, hinnibile &c. quin imo, si determinativum deberet semper esse simpliciter perfectius, aut nobilius, quam determinabile, accidentia determinativa substantiarum ad varias denominationes, deberent esse perfectiora substantiis, quod nemo dicit: & præ omnibus deberet esse nobilissimum prædicatum individuale, quod est præ omnibus ultimo determinativum, quod etiam nemini in mentem venit asserere.

622. Dices. Differentia specifica optime statuitur in ordinatione rerum ad diversos fines: sed hoc ipso statuitur in prædicato nobilissimo: ergo. prob. ma. Deus, & natura, nil faciunt frustra: ergo, ubi ponunt diversam speciem entium, ponunt eam ex diverso fine: ergo in ordinatione ad diversos fines optime statuitur differentia specifica entium. prob. etiam mi. illud prædicatum est in aliquo ente nobilissimum, quod Deus in ipso peculiariter intendit: sed hoc est diversus finis, vel ordinatio ad diversum finem: ergo.

Resp. neg. ma. & mi. ad prob. ma. neg. utramque conseq. quia Deus, & natura nil faciunt frustra, modo in omnibus aliquem finem intendant, etsi non semper diversum; neque enim est imprudens, aut frustraneum, etiam diversa media adhibere ad eundem finem: & certe Deus suam magnificentiam, & liberalitatem ostendit productione diversissimarum creaturarum, & collatione diversissimorum beneficiorum. Ad prob. mi. neg. manam, sicut Deus potest peculiariter intendere entia materialiter perfectiora, vel imperfectiora prohibitu, ita etiam potest peculiariter intendere prædicata minus perfecta. Adde, quod Deus intendat semper totum compositum, exempli gratia, totum

336 Pars I. Disp. III. Quæst. II. Art. VII.
tum animal rugibile, & non tantum unum prædicatum.

623. Ob. 2. Clarior esset iste conceptus differentie specificæ: Illa differunt specie, quæ differunt notabiliter iudicio prudentum: ergo debet assignari. ita Lugo de panis. disp. 3. sec. 2. n. 30. cui videtur favere Pallavicinus, ut dictum n. 619. Resp. neg. ant. Differentia specifica non est extrinseca rei, sicut tamen extrinsecum est iudicium prudentum: & sicut esset malus conceptus hominis, vel equi: Illud est homo, vel equus, quod prudentes iudicant, esse hominem, vel equum: ita etiam non est bonus hic conceptus differentie specificæ; quia nihil reipsa explicat, saltem ita, ut possit tali conceptui acquiescere intellectus, qui vel maxime cupit alterius intelligere, quodnam sit fundamentum prudentis iudicii de differentia specifica: quod fundamentum debet esse rei intrinsecum, & juxta nostram sententiam est dissimilitudo essentialis.

Verum est, quod aliquando debeat appellari ad iudicium prudentum, præsertim agendo de differentia specifica actionum moralium, e.g. peccatorum; quia ex hoc iudicio aliquando desumendum est, an aliqua sint essentialiter dissimilia, an non: at in talibus casibus iudicium prudentum non assignatur pro conceptu differentie specificæ, sed ad summum pro regula applicativa conceptus, vel pro aliquo signo differentie specificæ: quæ sunt valde diversa.

624. Ob. 3. ex Thomistis. Posset dici, illa differre specie, quæ differunt formaliter, seu per aliquid aliud, quam per ordinem ad materiam sigillatam, five signatam certis accidentibus, per quem ordinem tantum differunt ea, quæ differunt pure individualiter: ergo debet hoc dici. prob. conseq. hic conceptus est clarior, quam noster: ergo debet præferri. Resp. neg. ant. hic enim conceptus patitur multas difficultates, quas ejus patroni nequaquam tollunt; nam primo ex hoc conceptu inferitur, omnes Angelos, cum non habeant ordinem ad materiam, differre specie, quod extra scholam Thomisticam communius negatur.

Secundo etiam inferitur, duas apprehensiones, ab eodem Paulo elicitas, & eundem, e.g. Petrum, eodem

In quo consistat Differentia Specifica. 337

dem modo representantes, non distingui solo numero: nisi dicatur, unam respicere materiam, seu objectum ut affectum hac duratione, alteram autem ut affectum alia duratione: quod tamen incongrue diceretur; cum apprehensiones non habeant connexionem cum durationibus suorum objectorum, & multo minus cum durationibus diversis; cum duæ apprehensiones omnino similes utique simul possint præcedere propositionem identicam.

625. Tertio inferitur, quod duo gradus ejusdem qualitatis, si sint homogenei (quales eos esse multo valde probabiliter docent, & quorum sententiæ non debet statim hic præjudicari) non possint esse in eodem subjecto; cum nec specie, nec numero distinguerentur. Quarto, quod neque tales gradus possint conservari extra subjectum; quia iterum nullo modo distinguerentur: nisi dicatur, quod exigant diversa subjecta: quod tamen omnino gratis diceretur. Quinto, quod etiam animæ rationales, quæ sunt ejusdem speciei, differant numero per ordinem ad diversas materias: quod difficulter potest admitti; tum quia gratis dicitur, quod Deus animam Petri non potuisset naturaliter infundere corpori Pauli, & vicissim; tum quia, si inter barbaros anthropophagos unus alterum devoret, non nutrietur naturaliter ex materia devorata. Plura alia videntur obijci posse huic assertioni, sed hæc sufficiunt.

626. Dices 1. Singula individua habent materiam, diversis accidentibus sigillatam: ergo quodlibet individuum exigit talem sigillationem materie: ergo per hanc exigentiam recte explicatur distinctio individualis: & consequenter per alteram magis diversam, seu alterius ordinis exigentiam, recte explicatur differentia specifica. Resp. om. ant. quod quidem de individuis humanis est verum, sed difficulter probari potest de omnibus aliis individuis etiam substantialibus, e.g. lignorum, lapidum, aquæ, olei, & multo minus de individuis accidentalibus. dist. 1. conseq. ergo quodlibet individuum exigit talem sigillationem indeterminate. om. conseq. determinate neg. 1. & 2. conseq.

Multa habentur determinate: at non determinate exiguntur, ut patet in actibus liberis, & infinitis aliis.

aliis; unde, nisi probetur, quod individuum quodlibet exigit determinate eam sigillationem suæ materiæ, vel collectionem accidentium, nihil probatur; alias enim eam sigillationem, quam modo habet Petrus, potuit etiam habere Paulus, & sic ratione hujus intrinsece non differunt. Quod spectat ad quandam definitionem Porphyrii (quæ etiam solet hic adduci per modum objectionis) jam dictum est *num. 600.* eam non esse bonam: sed, si etiam omitteretur esse bona, tamen nihil probaret contra nos, ut patet consideranti modo dicta, scilicet, quod aliud sit habere certam collectionem accidentium, aliud eam determinate exigere.

627. Dices 2. Juxta communem modum loquendi, etiam S. Thomæ, illa differunt specie, quæ differunt formaliter: & illa differunt solo numero, quæ differunt materialiter: ergo differentia specifica debet desumi ab ordine ad formam, & differentia numerica ab ordine ad materiam, nempe accidentibus sigillatam. Resp. conc. ant. in sensu mox explicando. neg. consequ. *Formaliter differre* significat differre per aliquod predicatum, quod ceu forma metaphysica denominat subjectum, seu individuum, essentialiter diversum. *Materialiter differre* significat non differre in tali predicato, sed in predicato tantum materialiter se habente, seu nihil conferente ad diversitatem specificam, quale est hæcitas, seu individualitas: certe *materialiter se habere* apud Philosophos sæpissime significat, non venire ad rem, non esse considerabile, & similia.

628. Objic. 4. Convenientius diceretur, illa differre specie, quæ sunt inæqualia in perfectione: ergo debet hoc dici: & ita docet S. Thomas 1. p. qu. 47. art. 2. in corp. Et 1. 3. contra gent. cap. 97. item Suarez tom. 2. *Metaph. disp. 29. sect. 3. n. 16.* quamquam non adeo firmiter huic sententiæ adhareat: citantur etiam Vasquez, Conimbricenses, & alii. prob. ant. essentiæ rerum se habent, sicut numeri, ut habet Aristoteles 8. *Metaph. text. 10.* sed numeri non sunt dissimiles, nisi sint inæquales: ergo nec essentiæ.

Resp. neg. ant. &, cum hæc quæstio non sit proprie de nomine, cum reverentia a citatis auctoribus.

bus recedo, uti communissime de facto recedunt etiam alii. Certe multa communissime censentur differre specie, de quibus tamen omnibus non potest dici, & minus adhuc potest probari, quod sint inæqualia in perfectione; nam imprimis personæ divinæ (quidquid sit, an specie differant, an non) nequeunt dici in perfectione inæquales: consequenter etiam dici non possunt in perfectione inæquales actus fidei, vel charitatis, quorum aliqui ad unam, alii ad alteram personam divinam, eadem cum intentione terminantur.

629. Sed & de pluribus aliis speciebus creatis minime potest probari, eas esse inæquales in perfectione: certe hoc probabilius falsum de plurimis, aut saltem incertissimum est: sane judicamus omnes, specie differre bovem, & cervum, pomum, & pyrum, passerem, & hirundinem: & tamen probari non potest, ista esse inæqualia in perfectione: interim tamen conceptus, definitivus rei certæ, non debet fundari in aliquo tam incerto. Ulterius, sicut artifices creati possunt facere artefacta specie diversa, æqualiter tamen æstimabilia, ut e. g. pictor picturam, statuarius statuam, quarum quælibet in suo genere sit tam perfecta, ac altera, ita etiam potest Deus omnipotens producere naturas specie diversas, sed in perfectione æquales.

630. Ad prob. dist. maj. essentiæ rerum se habent sicut numeri quoad aliqua. conc. maj. quoad omnia. neg. maj. & conc. min. neg. consequ. Si esset omnimoda paritas, tunc, sicut numerus minor differt a majore per puram negationem, ita etiam essentia una distingueretur ab altera per puram negationem, adeoque equus differret ab homine per puram negationem rationalitatis, & homo haberet omnia predicata positiva equi, consequenter etiam hinnibilitatem: quod est per se falsum.

Conveniunt itaque essentiæ, & numeri in hoc (ut explicat Aristoteles *loc. cit.*) quod, sicut numerus mutatur, addita, vel dempta unitate, ita etiam mutetur essentia, addito, vel dempto predicato. Eodem modo dicendum, quod non sit omnimoda paritas, inter diversas species ex una, & habitum, ac privationem ex altera parte; nec enim omnimodam

dam Aristoteles asserit: sed paritas stat tantum in hoc, quod, sicut habitus, & privatio, non possunt simul esse in eodem subiecto, ita neque possint esse duæ species in eodem individuo.

631. Dices 1. Quæ differunt specie, differunt in quantitate perfectionis: sed, quæ differunt in quantitate, sunt inæqualia: ergo, quæ differunt specie, sunt inæqualia in perfectione. prob. ma. Sanctus Augustinus docet, quod in essentiis idem sit, esse tantum, & esse tale: ergo essentiæ, differentes in specie, seu in taleitate, differunt etiam in tanteitate, seu quantitate. Resp. om. ma. dist. mi. quæ differunt in quantitate continua, vel discreta, sunt inæqualia. om. mi. quæ differunt in quantitate perfectionis. subdist. sunt aliquando inæqualia. conc. mi. sunt semper, & necessario inæqualia. neg. mi. & consequ. ad prob. dist. consequ. ut prius. differunt in quantitate discreta, vel continua. neg. consequ. in quantitate perfectionis. conc. consequ.

632. Quantitas discreta est numerica: quantitas continua est extenso in longitudinem, latitudinem &c. & quæ in his differunt, sunt inæqualia, si nempe unum habet majorem numerum, quam alterum, vel unum majorem longitudinem, quam alterum: quamvis in hac quantitate videatur posse aliquando compensari defectus longitudinis per excessum latitudinis. Sed quidquid de hoc sit, quantitas perfectionis, nec est continua, nec discreta, sed est quantitas æstimabilitatis, seu magnitudo perfectionis: quæ, licet non sit inæqualis, potest tamen esse dissimilis, ut a n. 628. probatum est.

633. Dices 2. Quantitas hæc æstimabilitatis, seu perfectionis, est participatio ejusdem simplicissimi entis, scilicet Dei: ergo non potest esse dissimilis, & simul æqualis. Resp. neg. consequ. Participatio hæc non est stricte physica; nam creature non sunt particule divinitatis: sed sunt tantum imitationes, seu imagines: possunt autem ejusdem simplicissimi entis imitationes, vel imagines esse in perfectione æquales, & tamen dissimiles: sicut in artificialibus possunt imago picta, & imago sculpta, ejusdem hominis esse æquales in pretio, & perfectione; quamvis sint dissimiles. Adde, quod Deus, cujus

cujus imitationes sunt creature, licet sit ens simplicissimum, tamen etiam sit æquivalenter infinite multiplex, adeoque infinitis diversis modis imitabile, vel participabile.

634. Dices 3. Non possunt duo identificari eidem tertio, nisi etiam identificentur inter se: ergo etiam non possunt duo esse æqualiter similia eidem tertio, nisi etiam sint æqualiter similia inter se. Resp. neg. consequ. Identitas realis stat in indivisibili, nec capit magis, & minus: at vero similitudo capit magis, & minus; unde non est paritas. Sic Angelus, & homo sunt similiores inter se, quam Angelus, & leo: vicissim etiam leo est similior homini, quam Angelo: ergo leo, & Angelus, sunt similiores eidem tertio, quam inter se.

Dices 4. Non possunt duo distare dissimiliter ab iisdem locis, quin distent inæqualiter: ergo neque possunt duo distare dissimiliter a Deo, & nihilo, quin distent inæqualiter. Resp. neg. ant. Si intelligitur distantia ab omnibus omnino locis, talia duo non distant æqualiter, sed prorsus eadem distantia; nam sunt in eodem loco: si autem intelligitur tantum distantia ab aliquibus locis, potest unum distare tantum dextrorsum, quantum alterum distat sinistrorsum: & sic erunt distantie dissimiles (quia erunt ubicationes diversæ classis) & tamen erunt æquales.

635. Dices 5. Quæ sunt æqualia, possunt commensurari: sed quæ possunt commensurari, sunt ejusdem rationis, seu similia: ergo, quæ sunt æqualia, sunt similia: ergo e contra, quæ sunt dissimilia, sunt inæqualia. Resp. dist. min. sunt ejusdem rationis, seu similia in aliqua commensurabilitate. conc. min. sunt similia in commensurabilitate speciei, sive in ipsa perfectione specifica infima. neg. min. & consequ. Mensura vini, & mensura aquæ, etiam sunt æqualiter commensurabiles, quin sint ejusdem speciei, vel ejusdem perfectionis specificæ.

Dices 6. Inter species necessarius est ordo: ergo debent esse inæquales in perfectione. Resp. neg. consequ. Juxta S. Augustinum l. 19. de Civit. c. 13. Ordo est parium, dispariumque rerum sua cuique loca tribuens dispositio: quæ est definitio proprie ordinis localis: ex qua tamen desumitur definitio ordinis in genere

genere communiter recepta, nempe hæc: *Ordo est parium, impariumque dispositio*; unde, si aliqua species in perfectione sunt pares, alie impares, habetur sufficientissimus ordo: sicut etiam habetur in exercitu, etiam non quælibet turma sit alteri subordinata, modo tandem omnes sint subordinatæ supremo duci.

636. Objic. 3. directe contra nostram conclusionem. Etiam solo numero distincta sunt essentialiter dissimilia: sed non differunt specie: ergo nosser conceptus non convenit soli. prob. maj. etiam solo numero distincta differunt in predicato hæccitatis, seu individuali: ergo sunt essentialiter dissimilia. Resp. neg. maj. ad prob. neg. conseq. Similitudo essentialis omnimoda, & perfecta, non petit, ut similia convenient in predicato hæccitatis, seu individuali; alias nunquam duo possent esse omnimode essentialiter similia; cum duo necessario differant in hæccitibus: & tamen juxta comunissimam individua ejusdem speciei infimè censentur esse essentialiter omnino similia: quinimo juxta omnes similitudo quævis, etiam maxima, involvit duo.

Equidem de Benedictis l. 2. *Log. qu. 2. cap. 7.* contendit, non posse duo discerni, nisi sint essentialiter dissimilia: sed non sufficienter probat; neque enim ex eo, quod habeant distincta predicata, sequitur, quod habeant dissimilia: discerni autem possunt ratione accidentium, vel intrinsicorum, vel etiam extrinsecorum, loci, temporis &c. vel etiam cognoscendo immediate ipsas hæccitates, uti Deus immediate cognoscit omnia individua.

637. Dices 1. Ex nostra assertionem saltem sequeretur, quod uniones Petri, & uniones Pauli, differant specie: hoc est contra communem: ergo. prob. maj. priores uniones sunt essentialiter affixæ Petro, & posteriores Paulo: ergo differunt in predicato essentiali. Idem potest fieri argumentum de ubicationibus, & durationibus Petri, & Pauli: item de cognitionibus, tantum diversis ratione objectorum individualiter distinctorum. Resp. neg. maj. ad prob. conc. ant. dist. conseq. differunt in predicato essentiali non constituyente dissimilitudinem. conc. conseq. in predicato essentiali constituyente dissimilitudinem. neg. conseq.

638. Si petas, quid ergo requiratur ad hoc, ut predicatum constituat dissimilitudinem entitativam, respondeo, debere esse predicatum identificatum, per se ab aliqua scientia considerabile, quale tamen non est predicatum individuale, vel individui respectivum; nam dissimilitudo fiat in eo, quod aliqua non possint substare omnibus iisdem conceptibus confusis, per quæ confunduntur objecta a scientiis, ratione prædicatorum ab ipsis considerabilium; ut enim dictum est num. 618. aliqua differunt specie respectu alicujus scientiæ, non item alia, quæ tamen differunt respectu alterius scientiæ; quia scilicet illa priora differunt in prædicatis ab illa scientia considerabilibus, non autem ista posteriora. Si ergo duæ res non differunt in ullo predicato, ab aliqua scientia considerabili, non sunt censenda differentia specie, aut essentialiter dissimilia.

639. Quod autem prædicata superius memorata, essentialiter affixum Petro, essentialiter affixum Paulo, non considerentur a scientiis, probatur ex eo, quod scientiæ per se non considerent singularia ut singularia; ex hoc enim sequitur, quod neque considerent hæc prædicata distinctum ab hoc singulari, affixum huic singulari; hæc enim prædicata non possunt rite considerari, nisi considerentur etiam ipsa singularia. Non tamen hinc inferas, hæc ratione neque per se a scientiis consideratum iri hoc predicatum predicabile de pluribus solo numero differentibus, quod tamen constituit essentialem dissimilitudinem inter speciem, & genus; nam hoc predicatum non dicit unum individuum ut tale, sed totam collectionem omnium individuorum, in una ratione specifica convenientium, quales collectiones utique a scientiis considerantur.

640. Dices 2. Iste uniones differunt in predicato essentiali pluribus communicabili: ergo sunt essentialiter dissimiles. ant. prob. predicatum hoc affixum Paulo, vel affixum Petro, competit pluribus unionibus Petri, & pluribus Pauli, quæ possibiles sunt: ergo. Resp. neg. conseq. ad prob. ant. conc. totum, quod non est contra nos; non enim negamus ant. sed conseq. Non bene statuitur differentia specifica in predicato pluribus communicabili. Primo; quia hic con-

344 *Pars I. Disp. III. Quest. II. Art. VII.*
conceptus præjudicat sententiæ probabili S. Thomæ,
& Thomistarum, docentium, Angelos omnes dif-
ferre specie, adeoque ratione prædicati non com-
municabilis pluribus. Secundo; quia præjudicat etiam
sententiæ eorum, qui volunt, personas divinas in-
ter se differre specie: & certe Suarez tom. 2. *Me-
taph. disp. 29. sect. 3. num. 16.* docet, personas divi-
nas, ut relationes sunt, esse dissimiles: adeoque
huic sententiæ videtur favere, ut colligi potest ex
dictis num. 584.

Tertio; quia sequeretur, quod etiam Petrus, &
Paulus, inter se differant specie; nam Petrus habet
hoc prædicatum *distinctus a Paulo*, quod est commu-
nicabile cum omnibus, excepto Paulo: & vicissim
Paulus habet hoc prædicatum *distinctus a Petro*, quod
vicissim est communicabile cum omnibus excepto Pe-
tro: hoc autem est contra omnes: adeoque ad dissi-
militudinem specificam non sufficit talis differentia,
sed requiritur alia, quæ explicata est num. 638.

641. Dices 3. Juxta nostra responsa debet admitti
differentia media inter specificam, & individua-
lem: hoc est contra communem: ergo. Resp. hanc quæ-
tionem esse de voce. Si per differentiam individua-
lem intelligitur differentia in prædicato, quod præ-
cise de uno singulari prædicabile est, & nullo modo
pluribus communicabile, dabitur talis differentia
media: & talem mediam differentiam debent om-
nes admittere, qui negant, personas divinas dif-
ferre inter se specie; non enim tantum differunt
numerice; alias essent tres Patres, & tres Filii &c.
quod dicere esset hæresis. Si autem per differentiam
individualem intelligitur omnis illa, quæ non est
specificam, non dabitur differentia media: & ita vi-
detur communiter intelligi differentia individualis,
saltem in creatis; unde, quando communiter dicitur,
ea differre individualiter, quæ differunt solo
numero, id ideo dicitur, quia differentia altera in
creatis non curatur a scientiis, adeoque omnia se
habent, ac si pure solo numero differrent. Dico in
creatis; nam differentia personarum in divinis vel
maxime curatur a Theologia.

642. Objic. 6. Juxta nostram sententiæ homo per
prædicatum *risibile* differret specie ab aliis animalibus:

An sit possibilis Species Creatæ, &c. 345
bus: sed hoc est falsum: ergo. prob. min. si homo
per hoc prædicatum differret specie ab aliis, bona
esset definitio: *Homo est animal risibile*: sed hoc
nemo dicit: ergo. Resp. neg. min. ad prob. dist.
maj. esset illa definitio bona utcumque, ita, ut con-
veniret omni, & soli. conc. maj. esset omnino ex-
acta. neg. maj. & dist. sic min. neg. conseq.

Definitio omnino exacta debet fieri per prædica-
tum differentiale primarium, quod explicat prima-
rias operationes in objecto definito, adeoque in ho-
mine ratiocinationes: quod prædicatum insuper est
radix metaphysica caterorum prædicatorum, & ideo
dicitur specialiter essentialia, per hoc intelligendo,
non tantum prædicatum identificatum, sed illud,
quod specialius, & perfectius exprimit essentiam.
Et, si tale prædicatum inveniri potest, utique per
id constituitur melior definitio: cumque in confessio
sit, quod rationale in homine sit tale prædicatum,
utique merito præ risibili, vel aliis, ad definitionem
adhibitum est. Quod si autem (ut puto sæpe fieri,
ex ignorantia prædicati differentialis primarii) in de-
finitione minus perfecta pro differentiali primario
adhibeatur prædicatum quarto modo proprium, rea-
liter identificatum definito, tunc istud proprium præ-
dicatur in quale, non tantum convertibiliter, sed
etiam suo modo essentialiter.

ARTICULUS VIII.

An sit possibilis Species Creatæ Immultiplicabilis.

643. **I**N divinis paternitatem, licet immultiplica-
bilem, plusquam individualiter distingui a
filiatione, & spiratione passiva, etiam immultiplica-
bilibus, & has vicissim ab illa (quidquid sit de di-
stinctione stricte specifica) jam diximus n. 584. Hic
queritur, an in creatis possit dari species immulti-
plicabilis, seu individuum aliquod, quod essentialiter
excludat aliud ipsi essentialiter omnino simile:
quæ species, cum esset pure subijcibilis, non esset
universale ex dictis num. 584.

Potest autem hæc quæstio dupliciter fieri; vel
enim potest quæri, an possit dari individuum, quod
sim-

simpliciter non admittat ullum aliud individuum sibi omnino simile: vel potest quæri, an sit possibile individuum, quod non admittat ullum aliud individuum omnino simile copulative, sed tamen admittat disjunctive: id est, essentialiter exigat, ut vel ipsum solum existat, vel aliud ei omnino simile solum: nunquam autem duo simul existant: & in hoc secundo sensu quæstio hæc est longe intricatior, nec potest explicari sine explicatione decretorum Dei, quæ sunt supra Logicam; unde, qui hujus rei notitiam desiderat, videat Giatinum *quest. 4. art. 7. §. Subtilior.*

644. Nobis sufficit indagare, an possibilis sit species creata simpliciter absolute immultiplicabilis, ita, ut unum tantum individuum determinatum existere possit, & nullum aliud. Thomistæ talem speciem non tantum asserunt possibilem, verum volunt, eam actu dari, & non unam tantum, sed innumeras, quot nempe sunt Angeli; nam juxta ipsos, e. g. S. Michael habet tale prædicatum specificum, quale nullus alius Angelus habere potest, & simile prædicatum habet quivis alius Angelus: favet etiam S. Thomas 1. p. qu. 50. art. 4. in corp. huic sententiæ: sed alii communiter defendunt oppositum, cum quibus

645. Dico. Nulla species creata est simpliciter immultiplicabilis. Prob. conclusio. Nulla datur creatura, cui Deus non possit producere omnino similem: ergo. prob. ant. quoad producibilia semper standum est pro omnipotentia Dei, ita, ut nihil debeat asseri improducibile, nisi specialis ratio pro ea assertionem possit asserri: ergo etiam non debent asserri improducibilia plura individua in eadem specie creata, nisi specialis ratio possit asserri, quæ positive probet, non posse plura talia individua produci: atqui adversarii talem rationem non asserunt: ergo. antecedens est receptum communissime; unde omnibus usitata est argumentatio: *Non implicat: ergo est possibile.* consequentia est clara: subsumptum, de quo solo videtur posse esse dubium, probatur solutione objectionum.

646. Hac occasione noto, sensum hujus argumentationis: *Non implicat: ergo est possibile:* non esse identicum, & quasi nugatorium, quem verba videntur

tur præferre, sed hunc bonum, & legitimum: *Viri docti post maturam, & diligentem rei considerationem, non inveniunt in ea contradictoria: ergo probabilius nulla dantur.* Sane, sicut si periti Medici post diligentem inquisitionem nullum inveniunt morbum: si periti rei monetariæ post similem diligentiam non inveniunt nummum falsum, probabilius nullus adest: ita etiam, si viri docti, seu periti compossibilitatis, vel contrarietatis prædicatorum, post sedulam indagacionem non inveniunt contrarietatem, vel contradictionem inter prædicata, probabilius nulla adest.

647. Objic. 1. Non implicat species immultiplicabilis: ergo est possibilis. Resp. 1. invertendo argumentum: Non implicat individuum perfecte simile cuilibet alteri individuo creato: ergo est possibile, & e contra species immultiplicabilis est impossibilis. Resp. 2. neg. ant. Ens creatum, limitans, & restringens omnipotentiam Dei, sufficienter implicat; nam omnipotentia Dei, utpote infinita, debet extendi, quantum potest: species autem immultiplicabilis restringeret omnipotentiam Dei; quia excluderet eam a productione individui similis.

Dices 1. Non limitatur omnipotentia Dei, dicendo, quod non possit producere aliquid improducibile: ergo neque limitatur dicendo, quod non possit multiplicare aliquid immultiplicabile. Resp. dist. ant. non limitatur omnipotentia Dei ita dicendo, si jam aliunde probata sit improducibilitas illius rei. conc. ant. secus. neg. ant. & dist. etiam consequ. si jam aliunde probata sit immultiplicabilitas. conc. consequ. secus. neg. consequ.

648. Certe non licet statim alicui enti asserere improducibilitatem, & sic ipsum extrahere ex sphaera omnipotentiae divinae, sed debet aliis rationibus prius probari ejus implicantia, & tunc primum asseri improducibilitas: at ita etiam debet prius aliunde probari immultiplicabilitas, & tunc primum asseri impossibilis multiplicitas: nempe immultiplicabilitas fundatur in predicato priore, sicut improducibilitas: & sicut ad probandum, aliquid esse improducibile, debet in eo ostendi aliquod prædicatum, ratione cujus non possit produci: ita etiam ad probandum,

bandum, aliquid esse immultiplicabile, debet in eo ostendi aliquod predicatum, ratione cuius non possit multiplicari: adeoque adversarii debent suam sententiam positive probare, quod tamen sufficienter non faciunt.

649. Dices 2. Tamen bona est argumentatio ista: *Non implicat homo, qui non sit hinnibilis: ergo est possibilis: ergo etiam bona est ista: Non implicat individuum, quod non sit multiplicabile: ergo est possibile.* Resp. 1. quare ergo non etiam bona est ista argumentatio: *Non implicat homo, qui non sit rationalis: ergo est possibilis?* Reponis, homini esse essenziale predicatum *rationalis*, adeoque non posse simul in eodem esse ejus contradictorium. Sed pariter dico, cuilibet individuo creato esse essenziale predicatum *multiplicabile*, adeoque non posse simul esse immultiplicabile. Resp. 2. neg. conseq. Prima argumentatio est bona; quia aliunde rationibus efficacibus probatur, predicatum *hinnibile* non esse necessarium homini, sed potius ei repugnare: at non probatur aliunde ab adversariis, etiam repugnare alicui creature predicatum *multiplicabile*.

650. Dices 3. Nos non admittimus tot species entium possibles, quot admittunt adversarii: ergo limitamus omnipotentiam Dei. prob. ant. non admittimus speciem immultiplicabilem, quam adversarii admittunt: ergo. Resp. neg. ant. ad prob. dist. ant. non admittimus speciem ut immultiplicabilem, seu non asserimus, eam esse immultiplicabilem. conc. ant. non admittimus illam speciem, quam adversarii falso dicunt, esse immultiplicabilem. neg. ant. & conseq. Nos admittimus tot species possibles, quot admittunt adversarii; nam admittimus etiam illas, quas ipsi dicunt, esse immultiplicabiles: & admittimus etiam illa predicata, quæ ad eas species juxta communem sensum doctorum pertinent: e. g. admittimus possibles omnes Angelos, quos adversarii admittunt, & dicunt esse species immultiplicabiles: item admittimus in Angelis omnia ea predicata, quæ communiter ipsis tribuuntur: negamus autem ista predicata angelica (& eadem ratio est de predicatis quorumcumque individuorum creatorum) esse opposita multiplicationi: & hinc merito
etiam

etiam negamus in Angelis (& ex eadem ratione in aliis speciebus creatis) immultiplicabilitatem.

651. Ob. 2. Omnia individua cujuslibet speciei, adeoque etiam substantiæ spirituales completæ, seu Angeli, debent a se invicem posse discerni, ne oriatur confusio in universo: sed istæ substantiæ non possunt a se invicem discerni, nisi inter se differant specie: ergo. Resp. ma. non esse extra omne dubium; cum plura, e. g. gramina, fæxa, arenæ &c. non videantur saltem ab homine posse discerni: sed om. ma. neg. mi.

Imprimis intellectus divinus comprehendit ipsam individuationem, nec indiget signo distinctivo, ad discretionem unius ab altero: intellectus autem creatus potest discernere etiam unum Angelum ab altero, ratione diversorum accidentium spiritualium, sicut discernit e. gr. unum hominem ab altero, ratione diversorum accidentium materialium: certe Deus, sicut potest substantias materiales instruere diversis accidentibus materialibus, ita etiam potest substantias spirituales instruere accidentibus spiritualibus: qualia autem ista accidentia sint, equidem in individuo, vel specie infima, determinare non ausim; dico tamen, posse esse similia characteribus sacramentalibus, qui sunt qualitates spirituales animalibus impressæ.

652. Dices 1. Angeli debent esse inter se discernibiles pro priori, seu antequam habeant aliquam collectionem accidentium: ergo non discernuntur ratione accidentium. prob. ant. Deus debet posse huic præ altero Angelo conferre certam aliquam collectionem accidentium: ergo debet eos pro priori discernere. Resp. Hoc argumentum videtur probare, etiam entia materialia debere pro priori ad sua accidentia differre specie: sed hoc omisso dist. ant. Angeli debent pro priori esse discernibiles a Deo. conc. ant. ab aliis Angelis, seu creaturis. neg. ant. & sub eadem dist. conc. vel neg. conseq. Jam diximus, Deum discernere ipsam rationem individualem; quia eam perfectissime comprehendit.

653. Ob. 3. Formæ non multiplicantur numero, nisi ratione diversorum subjectorum: ergo substantiæ spirituales completæ, quæ non habent subje-

ctum, non differunt solo numero. Resp. neg. ant. quod non probatur. Quantitas unius hostiæ consecratae differt numero a quantitate alterius, quamvis non adsit earum subjectum; vel, si velis, quantitatem identificari cum materia prima, adeoque non amplius adesse in SS. Eucharistia, redit argumentum de aliis accidentibus, post consecrationem plurium hostiarum remanentibus. Addo tandem, quod, si Aristoteles 12. *Metaph. text. 49.* vere sentiat, omnia solo numero distincta debere habere materiam, in hac quæstione de re potius standum sit in ratione.

DISPUTATIO IV.

De Prædicamentis.

654. **P**ost Isagogen Porphyrii explicandus venit Aristotelis *Liber Prædicamentorum*, qui in tres tractatus dividitur, scilicet in *Antiprædicamentum*, *Prædicamenta*, & *Postprædicamenta*: & in primo quidem tractatu agitur de univocis, æquivocis, denominativis &c. in secundo de decem prædicamentis, quæ inferius asseremus: in tertio vero de oppositis, prioritate, similitate, motu, & habitu. Quia tamen plura ex iis, quæ in his tractatibus traduntur, vel jam sufficienter explicata sunt in Summulis, vel necessaria non sunt, vel alibi commodius pertractantur, nos hac disputatione, & prima eius quæstione, tantum agemus de concretis, & denominationibus: secunda vero quæstione, post brevem explicationem quorundam prædicamentorum, vel potius terminorum prædicamentalium, agemus de prædicamento relationis.

Quid sit, & quotuplex Denominatio, &c. 351

QUÆSTIO PRIMA.

De Denominationibus, & Concretis.

ARTICULUS I.

Quid sit, & quotuplex Denominatio, *Ant.*
Concretum.

655. **A**ristoteles *tr. 1. de Prædicam. c. 1.* sic ait: *Denominativa vero dicuntur, quæcumque ab aliquo differentia casu secundum nomen habent appellationem, ut a Grammatica Grammaticus: id est: Denominativa sunt nomina adjectiva, ab aliis nominibus deducta, quæ, ut bene explicat Maurus in hunc locum, differunt casu, seu dicunt in obliquo illud nomen, a quo derivantur: e.g. Grammaticus qui derivatur a Grammatica, explicatur homo callens Grammaticam. Hæc denominativa vocantur etiam, & forte modo communius denominationes.*

Debent autem denominativa esse concreta accidentalia, ut est communis, & probant Albertus Magnus, ac Toletus apud Conimbricenses *in c. 1. prædicam. qu. 2. a. 2.* quamvis autem isti eorum probationem non videantur approbare, tamen etiam asserunt, denominativa debere esse subjecto denominato accidentaria, ita, ut forma subjecto denominato non sit identificata: & sic habet se. (quod est exemplum Aristotelis) Grammatica, a qua homo denominatur Grammaticus. Unde concreta metaphysica, stricte loquendo, non possunt vocari denominationes: quamvis forte hic rigor loquendi non semper observetur.

656. Dicuntur autem aliæ denominationes formales, aliæ objectivæ. Illæ sunt termini, voces, vel conceptus, qui prædicantur de objectis: istæ sunt ipsa objecta, quæ per conceptus, vel voces significantur. Item dicuntur aliæ denominationes simultaneæ, aliæ successive. Ille exigunt omnes partes simul dari, ut homo, equus, domus; nam e.g. non dicitur dari domus, si non simul existant muri, tectum &c. sed hodie tantum muri, cras solum te-